

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

14. Catholici, Pagani, Haeretici tam Pelagiani quam Manichaei,
Marcionitae, Materarij &c. viderunt non posse sine iniustitia tribui Deo
miserias creaturae innocentis. Hinc in diversos errores itum, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPUT XIV.

Catholici, Pagani, Hæretici tam Pelagiani quàm Manichæi, Marcionitæ, Materarij &c. viderunt non posse sine iniustitia tribui Deo miseria creaturæ innocentis.

Hinc in diversos errores itum,
ne Deum læderent.

HÆC enim divina iustitia in administrandis peccatis atque miserijs naturæ rationalis, tam est manifesta, tam plana, tam profundè naturali iudicio humanæ mentis insculpta, ut omne nominum genus, non modo fidelium, qui Scriptoris factis divinaeque beneficio revelationis imbuti sunt, sed etiam eorum qui à divinis traditionibus remotissimi fuerunt, ex malis atque miserijs creaturæ rationalis peccatum necessario præcedere debuisset, & querendum esse vel in hac vel in alia vita coniecissent. Vidit hoc & urfit velut invictum argumentum sapiens Augustinus, non adversus hæreticos tantum, ut jam sæpè vidimus, qui statum puræ naturæ sine culpa præcedente introducere voluerunt, & omnem hypotheseis contrariæ revelationis vel conditionis in gratia, vel elevationis ad supernaturalem statum respuebant, sed etiam adversus Paganos, ut eos sola naturalis rationis luce convinceret. Nam inde est quod in libris de Civitate Dei qui ad redarguendos homines fidei expertes scripti sunt, ex solis ræonis atque miserijs velut per se manifestum colligat, humanam vitam pro peccato aliquo esse damnatam. Nam hanc argumenti sui vim ipse sæpè declarat. Quod ad primam originem pertinet, omnium mortalium progenem fuisse damnatam, hac ipsa vita si vita ducenda est, tot & tantum malis plena refatur. Quorum cum luculentum catalogum texuisset, concludit ut inceperat. Quam vitam tot tantorumque testimonio malorum probavimus esse damnatam. Et radices tangens efficacitæ talis probationis, non fidem profert, non gratiam, non elevationem supernaturalem aut aliquid huiusmodi, quod Paganis inauditum est, & nihil spectat ad propositum, sed nude iustitiam Dei omnia scientis & potentis & administrantis creaturam rationalem: Huius tantæ naturæ, inquit, conditor cum sit utique Deus verus & summus, ipso cuncta quæ fecit administrante & summam potestatem summamque habente iustitiam, nunquam profecto in his miserijs decidisset nisi nimis grande peccatum in homine primo de quo ceteri exorti sunt, præcessisset. Quæ si rectè cõcludit apud homines infidelis & incredulos ratiocinatio, profecto perspicuum est miserijs creaturæ rationali infligi sub tanta Dei iustitia & potestate sine iniquitate non posse.

Vidit hoc, urfit atque testata est ipsa quoque Paganorum Philosophia. Cum enim cerneret tan-

ta quibus cruciamur præsentis vitæ mala, ipsi succumbens rerum evidentia, fieri non posse iudicavit, ut ea sine peccato rationalis naturæ pateretur. Itaque superioris vitæ facinorosa causam esse dixit cur eo supplicio plesteremur. Huius evidentia miseria, inquit Aug. gentium Philosophos nihil de peccato primi hominis sive sceleris sive credentes, compulsi dicere, ob aliqua scelera suscepta in vita superiore, punarum luendarum causas nos esse natos, & animos nostros corruptibilibus corporibus eo supplicio quo iterum scripturæ adones captos affligere consueverant, tanquam vivos cum mortuis esse coniunctos. Quam opinionem de superioris vitæ sceleribus ex miserijs evidentia, Tullius veram censuit, & antiquioribus idem sentientibus se consentire profitetur in Hortensio, cuius præclarum fragmentum Augustini monumentis conservatum est, & contra statum puræ naturæ quem Pelagiani fluxerant, usurparum. Cum enim Augustinus vellet vanitatem puræ naturæ à Iuliano venditam puræ naturalis rationis luce convelle, præfatusque esset, Philosophos utpote litterarum divinarum & Catholica veritatis expertes, nihil de primo homine & eius coniuge, de prima eorum prævaricatione, de serpentis astutia, de nudate corporis ante peccatum sine confusione, & cum confusione continuo est peccatum, de peccato denique quod in mundum intravit, & per peccatum mors nihil omnino sapere potuisse, mox ostendit eos inanitatem commenti puræ naturæ quod Iulianus fabricaverat, ex sola magnitudine miserijs quæ sine culpa irrogarentur iniquitè reprobasse, eorumque causam scelera aliqua superioris vitæ qualiville. Locus dignissimus est, ut hic totus inseratur: Videtur autem, inquit Augustinus, non frustra Christiane fidei propinquasse (Philosophi) qui vitam istam fallacie miserijsque plenissimam non opinati sunt, nisi divino iudicio contigisse, tribuentes utque iustitiam conditori à quo factus est, & administrator hic mundus. Quanto ergo se melius, veritatisque vicinus de hominum generatione senserunt, quos Cicero in extremis paribus Hortensij Dialogo velut ipsa rerum evidentia à se compulsi que comminorant? Nam cum multa quæ videmus & gemimus, de hominum vanitate atque infelicitate dixisset; ex quibus humana, inquit, vitæ erroribus & erumnis sit, ut interdum veteres illi sive rates, sive in sacris mystisque tradendis divine mentis interpretes, quos ob aliqua scelera suscepta in vita superiore punarum luendarum causa natos esse dixerunt, aliquid vidisse videantur, utique sic illud quod

Lib. 22. de
Civitate Dei.

Cap. 23.

Cap. 24.

quod est apud Aristotelem simili nos affectos esse sup-
plicio; atque eos qui quondam, quum in prado-
num Hetruscorum manus incidissent crudelitate ex-
cogitata necabantur, quorum corpora viva cum
mortuis adversa adversis accommodata quam ap-
tissime colligabantur; sic nostros animos cum cor-
poribus copulatos, ut vivos cum mortuis esse con-
iunctos: Ita Tullius. Quibus optime subjun-
git Augustinus perstringendo Iulianum, qui
cunctas miseras illas Deo tanquam purorum
naturalium auctori tribuebat: Nonne qui ista
senserunt multo quam tu melius grave iugum super
filios Adam, & Dei potentiam iustitiamque viden-
t, etiamsi gratiam que per mediatorum liberan-
dis hominibus concessa est, non viderunt? Ecce
Pagani Philosophi sine ulla fide gratia vel
institutiōnis primi hominis in paradiso in
nature integritate, in statu supernaturali &
hujusmodi, quæ obsecrandæ veritati prae-
textantur, solo lumine rationis judicari fieri
nullo modo posse, ut salvâ iustitiâ Dei, posset
innocentibus tantarum ærumnarum pondus
imponi. Nam hinc est illud quoque quod
subinde quasi parcere volentes iustitiæ Dei,
culpam tot malorum in naturam quasi à re-
gulis suis aberrantem torserunt. Tullius li-
bro tertio de Republica querebatur: Homi-
nem non ut à matre, sed ut a propria natura edi-
tum in vitam, corpore & nudo, & fragili, & in-
firmo, animo autem anxio ad molestias, humili ad
timores, molli ad labores, prono ad libidines. Ni-
mirum ut optime in hæc verba sanctus Au-
gustinus: Rem vidit causam nescivit. Rem vi-
dit, quia ex tot miserijs perverſum distor-
tumque præter rationis leges, humana natu-
ræ statum vidit: causam nescivit, laudat enim
ut esset grave iugum super filios Adam, quia sa-
ctis litteris non eruditus ignorabat originale pecca-
tum.

Hæc causa fuit, cur alij Philosophi cum à
peccatis vitæ superioris aut à natura culpanda
abhorrent, malorum causam in mate-
riam tranſtulerint. Ut Maximus ille Ty-
rius cum aliud autem ex professo facere,
aliud ex materiæ affectu consequi dixisset,
ὄντας ἀμείλι, inquit, καὶ ὅσα περὶ τῶν πᾶ-
ντων γίνεται, ἅς καλεῖται κακῶν ἀνθρώπων ἐμ-
βολὰς, ἐνταῦθα ἡγχιότερον καὶ ἀνάγκη καὶ τὴν
τέχνην, ἕξει δὲ ταῦτα τῆς τῆ ὄλης δημιουργί-
ας ὡς περὶ τίνος ἐκωμίας καὶ ἀναγκείας
φύσεως: Talia nimirum in his que circa terram eve-
niunt, quæque inſectis humanorum malorum vo-
camus. In quibus innoxiam & inculpatam artem
censendam: sed esse hæc fabrica totius universi velut
necessarias quasdam, & consequentes naturas. Et
Tribnegeſtus: αὐτῶ τῶ ποιῶντι οὐδὲν κα-
κὸν οὐδὲ ἀρχὸν νομιζόμενον ταῦτα γὰρ εἰσὶ
τὰ πᾶν τὰ τῆ γενέσεως προεπέμμενα, ὅπως ἴδω
τῶ γὰρ κακῶ, καὶ ὁ ζῶντις τῶ σώματι, ἴψι σα-
φῆρι Deo nullum malum aut turpe assignandum. Nam
he sunt affectiones generationis affecta, sicut arugo
aris, sordes corporis. Quæ omnium Stoico-
rum sententia testibus Tertulliano & Seneca
fuit, quorum vox erat, quod à magno arti-

A si se formetur prava, non quia cesset ars, sed quia
id in quo exercetur, inobsequens a. ei est. Alij ma-
leficam animam culpaverunt, ut Plato cum
suis, quando dicit ψυχὴν ἀτακτικὴν καὶ κα-
κοποιὴν, animam incompotitam & maleficam, hoc
est mali auctorem. Itemque ἐναντίαν καὶ ἀγ-
νίπαλον τῆ αὐτοῦ φύσει, contrariam & re-
bellem beneficia natura, hoc est Deo. Alij de-
monem accusaverunt. Vnde illud Pytago-
ræ apud Eusebium τῶν ἀρχῶν τὴν μὲν μο-
νάδα θεὸν καὶ τὸ ἀγαθόν: τὴν δὲ ἀβύρσον οὐά-
δα καὶ δαίμονα καὶ τὸ κακὸν περὶ ἧν ἐστὶ
τὸ ἄδικον πάλιν. Principium alterum esse
unionem, id est Deum & bonum: alterum inſi-
nitum unionem, id est demonem & malum, circa
que materiae multitudine est. Quæ sententia &
Augustino nostro placuit, cum malum Dua-
di, bonum Monadi ascriberet, ut ante susce-
ptam Catholicam Religionem libros de pul-
chro & apto condens, malum à bono Deo
sola Philosophia duce removeret.

Sed quid Philosophos memorem? Ipsi
quoque hæretici qui malorum causam serua-
tati sunt tanquam immobile principium sup-
posuerunt, fieri non posse ut iustus & om-
nipotens & bonus Deus, tot miserijs quot
status puræ naturæ comprehendit, innocen-
tes homines nullo delicto provocatus ple-
deret. Nam ex huius fidei firmitate factum
est ut sibi fatius putarent in quolibet alios
errores mali causam indagando labi, quam
Dei iustitiam aut bonitatem, excogitata
tali naturæ puritate vel malorum in eam in-
noxiam immiſsione violare. Hæc enim cau-
sa fuit cur Cerdon, Marcion, & similes pestes
cum non crederent primum hominem aut
liberum arbitrium malorum omnium
quibus mundus plenus est, causam esse,
Deumque verum iustum & bonum esse du-
bitare non possent, maluerint alium com-
minisci perverſum Deum qui mundum & mi-
serias ejus suâ voluntate condidisset quam
tantum nefas ascribere vero & bono
Deo.

Hæc eadem causa fuit cur idem ille a Mar-
cion & b Hermogenes & ille contra quem
disputat Maximus Professor Christiana re-
ligionis apud c Eusebium: & omnes quos
Materianos hæreticos d Tertullianus vocat,
materiam ex philosophia Stoica Deo addi-
derint ex qua mundum coaderet ἵνα τῶν
κακῶν ὁ μὲν θεὸς ἀνάγκη ἢ τούτων δὲ ἀνά-
γκη ἢ ὄλη ἀίτια. Omnibus etiam præceden-
tibus attestatur Iulianus: Ideo aut alium Deum
bonum & optimum volum credi, quia mali autorem
existiment creatorē: aut materiam cum creatore præ-
ponunt, ut malum a materia, non a creatore dedu-
cant. Hæc itidem causa fuit cur Manichæi duas
substantias effinxerint, ut quia non audebat
anima eorum, ut eis displiceret Deus suus,
nolebant esse Dei, quicquid ei displicebat,
hoc est, quicquid malum esse sentiebant. Ni-
mis enim absurdum & impium omnibus istis
videbatur, ut Deus verus omnipotens &
iustus, f. 459.

Lib. 14. de
prepar. apud
Euseb.

Lib. 4. Con-
fess. cap. 15.

Vidend. Tertul.
lib. 1. c. 21.
Tertul. in
pres. & cō.
Marcion.
Orig. in dia-
log. de ortu
mal.

a Tertul. lib.
1. cont. Mar-
cion. c. 15.
b Idem cont.
Hermog.
c Lib. 7. de
prepar. c. 22
alias.
d Cont. Her-
mog.
Verba Ma-
nichæi.
Tertul. cont.
Hermog.
cap. 10.

Vid. lib. 6.
cont. Iul.
cap. 21. &
7. confess.
c. 24. & ma-
xim. lib. 2.
oper. imper.

lib.

lib. 4. cont.
lib. 14.

lib. 21.

Tribnegeſt.
cap. 14.

lib. contra
Hermog.
14. cont.
lib. 14.

hūilis, & hōnis creaturam suam cum tot miseris nullo peccato quōs provocatus institueret.

Hæc causa fuit, cur ipsi quoque Pelagiani, quantumvis miserias tantas velut per puræ naturæ creationem ascriberent Deo, cum tamen sobrii justitiæ divinæ puritatem attenderent, ipsa vici veritatis evidentia clamarent: *Subvenire non meritis potest & soles Deo*

Lib. 7. oper. imper. f. 344 cum laude clementia, punire autem, id est affligere non peccantes non potest, sine everfione iustitiae.

Lib. 1. f. 52 Et abibi: *Etas illa* (parvulorum) iniquitatem iudicis, insaniam iustitiae aut accusat, aut aggravata convinct, cui propterea Augustinus:

Fol. 344. Fol. 279. Ergo merito est aggravata. Agnosce iudicem Domini. Sentis quam iniquum sit sine crimine transire suppliciam.

Quam proinde contradictionem & absurditatem ut fugerent, velut maris fœmitam vocis contentione superatū, nescio qua fronte,

Lib. 19. de Civit. c. 4. ut Augustinus de Stoicis loquitur, mala ista quibus at erimur, etiam mala esse negaverunt: parvulorum etiam felices esse dixerunt. Clamante vicissim Augustino: *O deminiam singularitatem!*

Lib. 2. oper. imper. f. 223. Hoc disputare est an insanire? Cum miseria se natos esse parvuli sendo testantur, & felices eos illes? Nempe in absurdissimum errorem ipsi que communem sensum impingere maluerunt, quam creaturam rationalem etiam in puræ naturæ statu, quem esse sinxerant, ulla miseria aut afflictione sine culpa à Deo iusto posse cruciari.

Hæc denique causa fuit, cur semper apud omnes gentes maxime labis originalis nescias, inexplicabilis questio visa fuerit, cur viri boni in hac vita tot crucientur malis, prout & ex Philosophorum & Prophetarum attestatione manifestum est. Vnde quæso hæc omnia nisi quia tantus horror omnes ceperat, ne divinæ bonitati labem illam ascriberent, aut eam, ut Augustinus audet ac loquitur, blasphemarent, si sine culpa creaturæ (quam vel contigisse nesciebant aut non credebant, aut non attendebant) Deus tantarum ærumnarum autor esse crederetur. Hoc enim si fieri potest per puræ naturæ statum, ut recentiores docent, nulla omnino causa fuit cur ista questio vel Augustinum tantâ tot annis ante conversionem perplexitate maceraverit, vel hæreticos vel Catholicos, vel paganos, vel ullum sanæ mentis hominem fatigaverit. Quis enim tanto stupore mersus fuit, ut qui Deum credat, non eum etiam vitæ & mortis autorem, non absolutum Dominum agnoscat, quæ nunc velut abscondita palliandæ iniqui-

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

tati ejus mysteria proferuntur? Sed nimirum, profundissime viscibus hominum etiam impiorum insculpsit Deus, quod optime de Deo existimat, qui non eum quanto omnipotentiorum atque meliorem credit, tanto etiam in administranda vita creaturæ rationalis esse iustiorum. Virtus enim græcè *εὐδία*, id est potestas tua, ut præclare Spiritus sanctus per os sapientis, insititia instrum est.

Ex quo fit ut hæc postremo causa fuerit cur alij fide destituti & commissa à primis parentibus iniquitatis ignari, eum nullam idoneam malorum causam invenire possent, & tamen sine causa rationalem affligi creaturam apertissime insultum esse certarent, difficultate victi, palam ipsum numen, cujus illa nutu acciderent, insulitiae culpaverunt.

Vnde Tragicus *τοῦτο κατὰ φύσιν ἢ κατὰ νόμον ἔστι βδο: κακὸν γὰρ ἐστὶν ἄλλοις τὰ κατὰ φύσιν πα*

Andeo profari summe vel regnum Dy? Nanque improborum me attonat felicitas. Et alia de seychro clamabat: *Procope natus levo contra Deum, qui me innocentem cito insulit.* Ut incredibilis, profecto me subeat admiratio, qui fieri potuerit, ut quod & Catholici & hæretici per-

versissimi & Pagani, & omnium pene hominum genus, quod numen aliquod rebus universi administrandis præesse credidit, velut injustissimum semper ei horruit, hoc recentiores nullâ scientiâ, nullâ traditione, nullâ Patrum autoritate fulti, solâ rationandi fiduciâ armati, sine scrupulo amplexi sint, quasi palmam de recondita subtilitate relator. Et qua tandem obsecro subtilitate?

Quod Deus sit absolutus omnium Dominus, quod vitæ & mortis potestatem habet. Quasi quisquam qui crediderit esse Deum universi autorem, eum esse omnium Dominum, vitæ & mortis autorem ignoraverit. Tantus videlicet vires habet illa peripatetica; cui à multis annis innutriti sumus Philosophia.

Quæ cum humani lapsus ignara fuerit, & gravissimum ærumnarum nostrarum jugum puram naturam esse crediderit, & admodum se-june de Deo ejusque iustitia disputaverit, sectatores hujusce hallucinationis hæredes fecit. Difficile est enim opiniones Philosophorum quibus imbuti semel fuimus, exuere atque damnare ipsa sentiendi consuetudine probabilitatem afferente veritatis, & ratione satagente, ne temere tanti viri & nos cum ipsis aberrasse videamur.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.

Lib. 1. oper. imper. f. 52.